

TÜRK HUKUKUNDA AVUKATIN REKLAM YAPMA YASAĞI

(The Ban on Advertising of Advocate in Turkish Law)

Murat Yavaş*

ÖZET

Rekabet ortamında her ne kadar avukatın reklam yapabilme hakkının olması gerektiği düşünülebilirse de avukatın yargılama faaliyetinin önemli bir parçası oluşu ve bu sebeple avukatın bir kamu hizmeti ifa ettiği düşünüldüğünde avukatın reklam yapabilmesinin önemli sınırlamalara tabi olması gerekir. Zira avukata sınırsız bir reklam yapma yetkisi tanınması kamu menfaatine aykırı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Avukat, Avukatlık mesleği, reklam yapma, reklam yapma yasağı, kamu hizmeti.

Abstract

In first look it can be considered that lawyers have right to advertise in a competitive World. But lawyers as an important figure of trial who serves a public service have a limited right to advertise. To grant an unlimited right to advertise for lawyers may violate public interest.

Key words: Lawyer, Attorneyship , to advertise, ban of advertising, public service.

Serbest rekabete dayalı bir platformda mesleki faaliyetlerini icra eden avukatların tam olarak rekabetten vazgeçebilmesi mümkün değildir¹. Her meslek grubunda olduğu gibi avukatlık mesleği bakımından da müvekkil elde etmek ve sayısını artırmak gayesi tartışmasız bir gerçektir. Dolayısıyla, avukatın mesleki kazancını artırmak adına mesleki bilgisinin yanında müvekkil portföyünü genişletmesi ve daha fazla alanda tanınmış olması da önem taşımaktadır. Hiç kuşkusuz bunu yaparken de

* Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

¹ Meral Sungurtekin ÖZKAN, Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, 3. Bası, İzmir 2012, s.556.

avukatın bazı vasıtalardan faydalanması kaçınılmazdır. Günümüzde ticari ilişkilerde sınırların ortadan kalkmaya başlaması, avukatların sayısının hızla artmaya devam etmesi ve bu bağlamda adeta daralmaya başlayan pazarda kendisine daha fazla pay çıkarmak durumunda kalan avukatlar için müvekkil arayışını etkin biçimde gerçekleştirmesini zorunlu hale getirmiştir¹. Doğal olarak bu süreçte müvekkil sayısını artırmak ve bunun için de reklam yapma ihtiyacı içinde olan avukata yönelik bu olanağın sınırlarının da doğru olarak tespit edilmesi önem taşımaktadır. Avukat elbette ticaret ve rekabet özgürlüğünün ortaya çıkardığı hakların bütününden vazgeçmiş değildir. Ancak bu noktada bazı sınırlamalara tabi olduğunu da belirtmek gerekir². Kuşkusuz reklam yasağına uymayan ve bu nedenle bir nevi haksız rekabet hali içinde olan bir avukat, diğer avukatlara nazaran müvekkiller (iş sahipleri) üzerinde gerçek anlamda emeğinin sonucu olmayan, hak etmediği bir etki sağlamaya yönelmiştir.

Avukat her şeyden önce kamu hizmeti gören bir kimsedir (Avukatlık Kanunu m.1). Avukat, yargının kurucu unsurlarından bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder şeklindeki hükmün bir sınırlamasını da reklam yasağı içinde mütalaa etmek mümkün görünmektedir. Esas olarak avukatlık hizmetinin bir kamu hizmeti yönünün olması reklamı gereksiz kılmakla birlikte, bu mesleğin ayrıca serbest meslek olarak kazanç elde etmeye dönük bir yönünün de bulunması bir rekabeti de zorunlu kılmaktadır. Ancak kuşkusuz avukatlık faaliyeti de pür ticari bir faaliyet olarak karşımıza çıkmamaktadır. Yargı faaliyetine katıldığı ve bu faaliyetin ortağı olduğu için diğer meslek gruplarından farklı olarak bazı sınırlamalara katlanmak zorunda olmaları da kaçınılmazdır. Dolayısıyla avukatların sınırsız olarak bir reklam yapma imkanına sahip olduğunu düşünmek bu mesleğin kendine özgü niteliği ile bağdaşmayacaktır. Aksi halde dışarıdan bakıldığında yargının görünümünün de bundan olumsuz yönde etkilenmemesi düşünülemez. Avukatlara sınırsız bir reklam özgürlüğü tanınacak olursa, bu hal mesleğin ticarileşmesine yol açabilecek ve bundan da kamu menfaati zarar görecektir. Reklam yasağının temelindeki düşünce, avukatların hak sahiplerinin bu mesleğe duyabilecekleri güveni sağlayan vakar ve dürüstlük içinde hareket etmeleri düşüncesidir³.

Avukatlık Kanununun 55. maddesi “Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır” şeklindedir. Ayrıca, Türkiye Barolar Birliği’nin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV Genel Kurul Toplantısında kabul edilen ve Türkiye Barolar Birliği Bülteni’nin 26.01.1971 tarihli sayısında yayınlanarak yürürlüğe giren meslek kurallarınının 7. maddesinde avukatın kendisine ün kazandırmaya yönelik davranışlarda bulunmak-

¹ **Selçuk ÖZTEK**, Türk Hukukunda Avukatların Tabi Olduğu Reklam Yasağı, Doç. Dr. Mehmet SOMER’e Armağan, İstanbul 2006, s. 673.

² **Meral Sungurtekin ÖZKAN**, a.g.e, s.557.

³ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s. 674; Meral Sungurtekin ÖZKAN, s.557-558, **Nejat ADAY**, Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1994, s.77.

tan kaçınmakla yükümlü olduğu, adres değişikliğinin reklam niteliği taşımayacak şekilde ilan yolu ile duyurulabileceği, başlıklı kağıtlar, kartvizitler, büro levhalarının reklam niteliğini taşıyabilecek aşırılıkta olamayacağı, telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabileceği ve fakat onun dışında farklı büyüklükte ya da ilan niteliğinde yazılara yer verilemeyeceği, ortak büro kuran avukatların büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu niteliğini yitirmemesine dikkat etmeleri gerektiğine işaret edilmiştir. Bu bağlamda, mesela, TBB Dis. Kurulu 14.06.2002 tarihli bir kararında bilirkişilik yapan bir avukatın bilirkişi raporunda antetli kağıdını kullanması iş elde etme ve ün kazanmaya yönelik bir davranış olarak değerlendirerek kınama cezası ile cezalandırılması gereğine işaret edilmiştir. Ayrıca TBB Dis. Kurulunun 1975 tarihli bir kararında avukatın ilanının avukatın yazıhanesinin mevcut adresinden yeni adrese naklinden başka, kendisinin Yargıtay Daire Başkanlığından isteği ile ayrılarak avukatlığa başlamış olduğunun da yazılı olmasını Av. Kan. m.55 ile Meslek kurallarının 7/a maddesine aykırı olduğunu belirtilmiştir. Aynı şekilde iş elde etmek için broşür yazıp dağıtan avukatın tutumu reklam niteliğinde olduğundan, yasaya ve meslek kurallarına aykırı sayılmıştır⁴. Danıştay ayrıca, 1976 yılında verdiği bir kararda, avukatın müvekkilleriyle yapmış olduğu ücret sözleşmesinde davayı kazanacağını taahhüt etmesi ve davayı kaybetmesi halinde masraf ve vekalet ücreti almayacağını bildirmesini reklam mahiyetinde değerlendirmiştir⁵.

Avukatlar da diğer meslek gruplarında faaliyet gösterenler gibi doğal olarak kazanç sağlama amacı ile çalışırlar. Bu bakımdan mali menfaatlerini de tamamen göz ardı edemezler. Ancak diğer meslek gruplarından en önemli farklılıkları kar amacı gütmemeleridir. O halde, bir avukat için belki de en önemli sermaye bilgisidir ve bu bilgiye dayalı kazanç elde edip müvekkil sayısının artırmaktır. Yoksa salt reklam odaklı müvekkil sayısının artırılmasının hedeflenmesi, avukatın da müvekkiline bağlılığını artıracaktır⁶.

Tüm bu açıklamalardan sonra, TBB Reklam Yapma Yasağına İlişkin Yönetmelikte 1. madde ile Yönetmeliğin amacının; bu Yönetmelik kapsamında olanların, iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmalarının önlenmesi olduğunu, avukatların mesleklerini özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmelerini, avukatlık sıfatının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmelerini, yargılama faaliyetindeki yerlerini ve işlevlerini olumsuzlaştıracak ve yargının görünümünü bozacak davranışlardan kaçınılmasını sağlamak olduğuna işaret edilmiştir. Yani, esas olarak Yönetmelik, reklam ile meslek onuru arasında doğrudan bir bağlantı kurmaktadır⁷.

⁴ Danıştay 8. Dairesi, 17.5.1971, 1436/1315 sayılı karar (Danıştay Dergisi, 1972/5, s.242).

⁵ Danıştay 8. Dairesi, 7.1.1976, 4395/26 sayılı karar (Yasa Dergisi, 1978/1, s. 150vd).

⁶ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.674; **Meral Sungurtekin ÖZKAN**, a.g.e., s.558 vd.

⁷ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.675.

Avukat için reklam yasağından söz edildiği zaman bu yasağın kapsamının ne olması gerektiğine de ayrıca değinmek gerekir. Nitekim, Yönetmeliğin 11. maddesi “Yükümlülükler” başlığı altında bu mesele ele alınmıştır. Bu bağlamda, avukat, salt ün kazanmaya yönelik her tür girişim ve eylemlerden kaçınmak, iş elde etmek için reklam sayılabilecek herhangi bir girişim ve eylemde bulunmamak, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür eylem ve davranışlarına izin vermemek, veya onların bu tür davranışlarına engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

Avukatın reklam yasağından söz ettiğimize göre reklam kavramı ile neyin kastedildiğinin de açıklanmasında yarar bulunmaktadır. Genel olarak reklam, kamunun tümünün veya bir kısmının ilgisini çekerek yarar sağlamak amacıyla herhangi bir şekilde yapılan tanıtma faaliyeti olarak tanımlanmaktadır⁸. Bu tanımda öne çıkan unsurlar, “yarar sağlama amacı” ile “ilgi çekici tanıtımdır”. Avukatın reklam yasağı çerçevesinde söz konusu unsurları uygulamak istediğimizde, yarar sağlama amacına ilişkin unsur, “iş verilmesini teşvik amacı” ve ilgi çekici tanıtım unsurunu ise “iş sahiplerinin dikkatini çekici tanıtım” olarak belirleyebilmek mümkündür⁹. Bu tanımdan, tanımın unsurlarından ve bu unsurların reklam yasağı bakımından değerlendirilmesinden iş verilmesini teşvik amacını gütmeyen davranışların reklam olarak değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır. Demek ki burada önemli olan, yapılanın bir tanıtım boyutunda kalması ve asla iş verilmesini özendirme boyutuna ulaşmamasıdır. Nitekim TBB Disiplin Kurulu 6.6.2003 tarihli kararı ile, web sayfasında büroda çalışan avukatların faaliyet konularının bildirilmiş olmasını ve soru cevap formu ile ücretsiz danışmanlık yapılmasının tanıtım boyutunun aşılması olacağına işaret edilmiştir¹⁰. Dolayısıyla, avukatın sadece bilgi verme ve tanıtma amaçlı her tür kamuya yönelik mesajı reklam yasağı kapsamının dışında kalacaktır. Zira, bu tür amaçla yapılacak bildirimlerle kamunun bilgilendirilmesi yasak kapsamında değildir. Aksi halde avukatın hareket alanı son derece kısıtlanmış olacak ve en basit bir kartviziti veya avukatlık bürosuna ilişkin tabela asma girişimini dahi reklam olarak nitelendirmek gerekecektir.

Yukarıda yapılan tanımda, reklamı, herhangi bir şekilde yapılan tanıtma faaliyeti olarak belirtmiştik. Hal böyle olunca bilgi verme ya da tanıtma eyleminin gazete, dergi veya internet vasıtası ile gerçekleştirilmiş olmasının bir önemi olmaması gerekir. Nitekim TBB Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 9. maddesini de bu kapsamda değerlendirmek gerekir. Nitekim bu hükme göre, avukatlar, internet dahil, teknolojinin

⁸ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.675; **Yüksel ERSOY**, Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Avukatlık Mesleği, İstanbul 2000, s.182; **Yüksel ERSOY**, Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Demokratikleşme ve İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Sempozyumu, Antalya 1995, s.217.

⁹ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.675.

¹⁰ **Meral Sungurtekin Özkan**, a.g.e, s. 558vd..

ve bilimin olanak tanıdığı her tür ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen “Avukatlık Meslek Kuralları”na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etme hakkına sahiptir.

Bilgi vermenin de belli ölçütler dahilinde yapılması, bilginin doğru ve gerçek olması, verilmesinde gerekli olanlar ile sınırlı olması, objektif sınırlar içinde verilmesi ve meslek ilkelerini de ihlal etmiş olmaması gerekir.

Esas olarak reklam yapma yasağının varlığından söz edilmekle birlikte, hangi hallerde reklam yasağına aykırı hareket edilmiş olacağı net bir şekilde düzenlenmiş değildir. Gerçi meslek kuralları bazı örnekler ile bu meseleye çözüm getirmeye çalışmaktadır, ancak bu yeterli değildir. TBB Disiplin Kurulu, 16.2.2002 tarihli kararında, iş elde etmek için ad, soyad ve büro adresini içeren masa takvimi bastırıp dağıtan avukatın reklam yasağına aykırı hareket ettiğini kabul etmiştir¹¹. Başka bir örnekte Danıştay 8. Dairesi 1973 tarihli bir kararında hak sahiplerine mektup yazıp, sahip oldukları hakları belirtip kendisine vekalet verilmesi halinde üç ay içinde haklarına kavuşturacağını duyuran avukata disiplin cezası verilmesini uygun bulmuştur¹².

Reklam yasağının avukatın aydınlatma yükümünü gereğini gibi yerine getirmediği hallerde de ortaya çıkacağı kabulü mümkün görünmektedir. Gerçekten de avukatın mesleğine özgü aydınlatma yükümünün kapsamı içine müvekkiline bazı sorular sorarak hukuki değerlendirme yapmasına imkan verecek hususları açığa çıkarması ve müvekkilin yargılamanın devamı sırasında hangi hukuki ihtimallerle karşılaşabileceğine ilişkin tespitleri müvekkili ile paylaşması da önemlidir. Avukat bu gereğe uygun hareket etmeden örneğin yürüteceği bir davaya ilişkin müvekkilinin sıfatı haiz olmamasına rağmen bu hususlardan söz etmeyip, kendisinin bu tür davalarda çok başarılı olduğunu beyan ederek hareket etmiş olmasının da kabulü mümkün değildir. Bu bağlamda örneğin müvekkilinin inançlı temlik yolu ile mülkiyeti şeklen elinde bulundurduğu ve avukat tarafından da bu durumun bilindiği bir taşınmazla ilgili olarak vekalet alan avukatın sıfat meselesinin usuli anlamda yaratacağı sorunlara hiç temas etmeden hareket etmiş olmasını ve bu bağlamda söz konusu davadan elde etmiş olduğu vekalet ücreti alacağına ilişkin girişeceği dava ya da takip prosedürünü bu çerçevede ele almak gerekir.

Avukatın en temel görevlerinden bir tanesi de müvekkilin aydınlatma görevidir. Avukat bu gereğe uygun hareket etmeyip kendisinin bu tür davalarda çok başarılı olduğundan söz ederek davayı almış olması da reklam yasağına aykırı bir durum

¹¹ TBB Disiplin Kurulu, 16.2.2002 tarih, 2001/210 E, 2002/40 K sayılı karar, ABD 2002/2, s. 270.

¹² Danıştay 8. Dairesi, 2.4.1973 tarih, 1135 E, 1429 K sayılı karar. Ayrıca bkz. sayılı 16.2.2002 tarih, 2001/210 E, 2002/40 K sayılı karar, ABD 2002/2, s. 270.

içinde mütalaa edilmek gerekecektir. Dolayısıyla bu kavramın avukatın yükümlülükleri ile de birlikte değerlendirilmesi meselenin daha geniş açıdan irdelenmesi imkanı verecektir.

Yönetmeliğin 5. maddesine göre, avukatların tabelasında; avukatlık unvanı ile ad ve soyadı, varsa akademik unvanı¹³, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası telefon numarası, internet adresi ile e-posta adresi yer alabilir¹⁴. Tabelada bunların dışında unvan, deyim, şekil, amblem ile Türkçe dışında yabancı dillerde ifade ve sair şekiller, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez. Baro ve TBB amblemi bu mesleği ifa etmekte olanlar için ortak manevi bir değer taşımaktadır. Yönetmelikte baro amblemini kullanmak için izin alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Amblemi kullanan avukatların basılı evrak ve yayınlarında çalışmanın Baro veya TBB çalışma-

¹³ Yönetmelik ile tabela ve basılı kağıtlarda avukatlık unvanı ile akademik unvandan başkasının kullanılması yasaklanmış olduğundan, Emekli Yargıtay Üyesi, Emekli Hakim, Emekli Cumhuriyet Savcısı, Ticaret Mahkemesi Emekli Başkanı gibi unvanları avukatlık unvanlarının önlerinde veya arkasında yer vererek kullanma disiplin suçu sayılmaktadır.

¹⁴ Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Kararı 2008/324E, 2008/461K sayılı kararda “Baro Disiplin Kurulu kararına şikâyetli tarafından “disiplin soruşturmasında ön incelemenin yapılmaması olduğu, eksik bilgiye dayalı bulunduğu, bürosunun fotoğrafının çekilmesinden başkaca büroda hiçbir incelemenin yapılmaması olduğunu, büroda kullandığı “uzman” sözcüğünün birden çok avukatla çalıştığı için kullanılmış olduğunu, birçok meslektaşın benzer isimleri kullandığını, cezanın kaldırılmasını istemiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, disiplin soruşturması aşamasında Baro Bölge Temsilcisi avukatın görevlendirildiği, bu avukat tarafından şikâyetlinin bürosuna gidilerek tespitler yapıldığı, büronun camında “Uzman hukuk bürosu” ibaresinin yazılı olduğu ve büronun avukatlık yapan meslektaşlar ile birlikte bir arzuhalci ile aynı büronun paylaşıldığı, büronun camında büyük puntolarla “Dilekçe, icra takibi, fotokopi, veraset, tapu intikali” yazılarının mevcut olduğu, büroyu paylaşan avukatlarca arzuhalcinin isminin söylenmeyerek saklandığı, tespit edilerek, 29.01.2007 tarihli raporun tanzim edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Avukatlık Yasasının 34.maddesi “Avukatlar, yüklendikleri görevlerini bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen Meslek Kurallarına uymakla yükümlüdür.”

Avukatlık Yasasının 44/A-2.maddesinde “Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında “Avukatlık bürosu” ibaresinin kullanılması z orunludur.” Avukatlık Yasasının 55.maddesine göre; “Avukatların iş elde etmek için reklâm sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır. “Türkiye Barolar Birliği Reklâm Yasağı Yönetmeliğinin 5.maddesine göre de, “Bu yönetmelik kapsamında olanlar (Avukatlar) kullanacakları tabelada: avukatlık unvanı ile ad soyadı, varsa akademik unvanı, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası, telefon numarası, internet adresi ile e-posta adresi yer alabilir. Tabelada bu Yönetmelikte belirlenenlerin dışında unvan, deyim, şekil, amblem ile Türkçe dışında yabancı dillerde ifade ve sair şekiller, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez. Aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya bir kaçının adı soyadı veya sadece soyadı yanında ‘avukatlık bürosu’ ibaresinin... yer alması zorunludur.”

Şikâyetli avukatın eylemi, Avukatlık Yasasının 34, 44/A-2, 55 ve Reklâm Yönetmeliğinin 5.maddesine açıkça aykırı olmakla eylem disiplin suçunu oluşturmaktadır” ifadelerine yer verilmiştir (http://www.turkukuksitesi.com/serh.php?did=704 E.T. 29.7.2015).

sı olduğu yolunda izlenim yaratıcı davranışlardan uzak durmaları gerekmektedir¹⁵. Bu bağlamda, “avukat” kelimesinin yabancı dildeki karşılığının avukatlık tabelasında ve basılı kağıtlarında kullanılamayacağını söylemek mümkündür. Öztekin’e göre, bu yasağın sadece tabela için geçerli sayılması gerekir. Zira, yönetmeliğin basılı evraka ilişkin 7. maddesinde basılı kağıdın yabancı dilde olmasını yasaklayan herhangi bir düzenleme mevcut değildir¹⁶. Gerçekten de, basılı evraklar için de yabancı kelimelerin kullanılamayacağı sonucuna varacak olursak, bir avukatın yabancı bir kimseye vereceği kartvizitin de pek anlamı olmayacaktır.

Tek bir kimsenin avukatlığı söz konusu ise tabelasında “Avukatlık Bürosu” ifadesini kullanabilmesi mümkün değildir. Ayrıca bu noktada Avukatlık Kanununun 44. maddesinin de zikredilmesi gerekir. Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılması zorunludur. Danıştay bu halde “Hukuk Bürosu” ifadesinin değil sadece avukatlık bürosu ifadesinin kullanılması gerektiğine karar vermiştir. Zira, söz konusu niteleme, müvekkillerin bir tür şirket ile karşı karşıya bulduklarını düşünmelerine sebep olabilmektedir¹⁷. Ancak, TBB Disiplin Kurulu Meslek Kurallarının 7/ç maddesi nedeniyle hukuk bürosu ibaresinin de kullanılabileceğini kabul etmiştir¹⁸. Nitekim anılan maddede hukuk bürosu ifadesine yer verilmiştir.

Genel olarak reklam yasağına ilişkin sınırlamaları farklı açılardan ele almak mümkündür. Avukatlara reklam yasağı konusunda getirilen ilk sınırlama, gazete ilanları konusundadır. Bu bağlamda, bir avukatı meslektaşları arasında daha üstün konuma getirebilen gazete ilanı yasak kapsamında kabul edilmekle birlikte, eğer bu ilan, TBB Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 8/a maddesi uyarınca ve orada öngörülen şartlar ve durumlar çerçevesinde yapılmakta ise kabul edilmektedir. Buna göre, avukat, adres değişikliğini, büro açılışını ve altı ayı aşan ara vermeden sonra yeniden mesleğe dönüşünü; avukatlık ortaklığına girişini ve çıkışını, reklam niteliğini taşımayacak şekilde, gazete ve sair yazılı basın yolu ile bir kez duyurabilirler. Avukatlık ortaklığının tescil ya da sona ermesi ya da ortaklardan birinin ayrılması ilan yolu ile duyurulabilir. Dolayısıyla ancak bu maddede sayılan haller için ve bir defaya mahsus olmak üzere gazete ve sair yollarla ilanda bulunmaları mümkündür. Eğer bu maksadı aşar şekilde ilanda bulunulacak olunursa, Yönetmeliğin 8/a maddesi ve Meslek Kurallarının 7/a maddesine aykırılık gündeme gelebilecektir. Dolayısıyla, avukat, yukarıda sayılan hallerden birini duyurmak maksadıyla ilanda bulunmakla birlikte, kendisine iş imkanı da sağlar biçimde hareket etmişse, reklam yapma yasağına aykırı hareket etmiş olacaktır.

¹⁵ TBB Disiplin Kurulu, 25.6.2005 tarih ve 136 E, 213 K sayılı karar.

¹⁶ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.676.

¹⁷ 8. Danıştay Dairesi 7.1.1976 tarih, 4395 E, 26 K sayılı karar.

¹⁸ **Selçuk ÖZTEK**, a.g.m, s.676’da anılan 13.9.1997 tarih ve 1997/97 E, 1997/81 K sayılı karar.

Reklam yanıltıcı olmamalı ve abartılı bir üslup kullanılmamalıdır. TBB Dis. Kurulu 2002 yılında yayımlanmamış bir kararında “İstanbul hukuk bürosu” başlıklı tanıtma broşüründe büronun çalışma alanlarının belirtildiği, referans olarak çeşitli şirketlerin gösterildiği, ve stajyer avukatların isimlerine bölüm sorumluları olarak yer verildiği, kamuya bilgi verme hakkının kullanıldığı kabul edilebilmesi için ölçülülük, objektif sınırlar içinde kalınması ve meslek ilkelerine aykırı olmaması gerektiğine işaret edilmiştir.

Yönetmeliğin 10. Maddesi, “Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, ülke içinde ve dışında işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, ortak avukat bürolarını ve avukatlık ortaklıklarını; “İrtibat Bürosu” ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar” şeklindedir. Konuya ilişkin Danıştay bir kararında “1136 sayılı Avukatlık Yasasının, ‘Reklam Yasağı’ başlıklı 55. maddesinde: ‘Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır. Bu yasa, ortak avukatlık bürosu ve avukatlık ortaklığı hakkında da uygulanır. Yukarıdaki yasaklara ilişkin esaslar Türkiye Barolar Birliğince düzenlenecek yönetmelikle belirlenir’ hükmünü içermektedir. -Yukarıda anılan yasaya dayanılarak hazırlanan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 10. maddesinde de: “Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, ülke içinde ve dışında işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, ortak avukat bürolarını ve avukatlık ortaklıklarını; “İrtibat Bürosu” ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar” kuralına yer verilmiştir. -Avukatlık mesleğini yürütenlerin mesleği gereği daha fazla iş almak amacıyla haksız rekabete yol açacak eylem ve işlem yapmaları, 1136 sayılı Yasanın yukarıda yer alan 55. maddesiyle yasaklanmıştır- Yönetmeliğin 10. maddesi ile de, avukatların, aynı mesleği yapan ve işbirliği içinde buldukları kişi ya da ortaklıklarla olan ilişkilerinde, sürekliliği vurgulayacak ifadelerle açıklama yapmalarının, kendilerine iş sağlamaya yönelik reklam niteliğinde olduğundan bu tür davranışların reklam yasağı kapsamına alınmasında, Yasanın amacına aykırılık görülmemiştir” ifadelerine yer verilmiştir¹⁹.

Meslek Kurallarının 7/a maddesine uygun olarak ilanın abartılı, göze batan ve reklam niteliği taşıy özelliğinin bulunmaması gerekir. İlandan ticari bir beklentinin bulunduğu anlaşılmaması da gereklidir. Avukat bir yargılama faaliyetinin önemli bir unsurunu oluşturduğundan ve bir kamu hizmeti gördüğünden söz konusu yasaklara uygun hareket etmek zorundadır. Meslek kurallarının 7. maddesine göre, avukat salt ün kazandırmaya yönelik her tür gereksiz davranıştan titizlikle kaçınmalıdır. Dolayısıyla bir avukat basına yapmış olduğu açıklamalar ile kendisine ün kazandırmaya çalışmakta ise meselenin bu hüküm bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.

¹⁹ Danıştay 8. Dairesi E. 2007/9224 K. 2008/1793 T. 11.3.2008 kararı (kazancı içtihat bankası).

Yönetmeliğin 8. maddesi çerçevesinde avukatlar, yaşamları, kazançları, mesleki faaliyeti hakkında “reklam niteliğinde” yayınlarda bulunamaz, halen ya da eskiden takip ettiği, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında; dava ile özdeşleşip tarafların sözcüsü gibi hareket edemez, davanın hukuki boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarına ve internete görüntü, bilgi, demec veremez, açıklama yapamazlar.

TBB Disiplin Kurulu, 13.12.2002 tarihli kararına konu olan olayda, şikayet olunan avukatın internette web sayfası açarak ofisinde yurt içi hukuk hizmetlerinin yanı sıra Avrupa Birliği ülkelerinin önde gelen hukuk firmaları ile birlikte yurt dışı yatırımlarda Yatırım Hukuku, Avrupa Birliğinde Bankacılık Sistemi Hukuku ve Şirketler Hukuku alanında yüksek nitelikli hukuki hizmetler sunduklarını belirttikleri uzmanlık alanları olarak da İcra iflas hukuku, Ticaret hukuku, Uluslararası Ticaret hukuku gibi alanları göstermiş olduğu ve disiplin cezasını gerektirir eylemlerde bulunduğu belirtilmiştir.

Avukat bu unvanını kullanarak, yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarında ve internette yönetmen, düzenleyici, süreli ya da sürekli programlar hazırlayamaz, sunamaz ve yönetemezler. Herhangi bir görsel işitsel medya vasıtası ile süreklilik arzedecek ve reklamını yapacak biçimde programlarda yer almak da bu kapsam içinde değerlendirilmelidir. Bu bakımdan eğer bir avukat herhangi bir programda herhangi bir hukuki konu ile ilgili süreklilik arzedecek şekilde bilgi vermekte ise avukatın reklam yasağına aykırı hareket etmiş olduğu kabul edilebilir. Zira, her ne kadar avukatın salt bilgi vermesi yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi reklam kapsamında değerlendirilemeyecek ise de söz konusu bilgi verme girişimi bir televizyon programında gerçekleşmişse ve bu hal süreklilik kazanmışsa, bilgi verme görüntüsü içinde kamunun söz konusu isimden rahatlıkla etkilenmesi mümkün olabilir. O halde her olayın özelliğine göre reklam yasağına aykırı hareket edilmiş olup olmadığının tespit edilmesinde yarar bulunmaktadır.

Avukatın bir olayı kullanarak kamuoyunda reklam yapmak amacıyla olması kabul edilemez. Avukatın bilgi verme görüntüsü içinde dolaylı olarak reklam yapmasına da müsaade etmemek gerekir. Bu sınırları tespit edilmesi son derece güç bir faaliyettir. Zira, somut olayda kamunun bilgilendirilmesi mi söz konusudur yoksa reklam yasağına aykırı bir davranış mı bulunmaktadır bunun tespiti hayati önem taşımaktadır. Biraz önce de ifade ettiğimiz gibi, televizyon programlarında süreklilik oluşturacak şekilde hukuki konularda görüş beyan etmenin bu anlamda reklam olarak nitelendirilmesi, söz konusu avukatın herhangi bir güncel konu ile ilgili olarak bir medya vasıtasıyla görüşünü bildirmesine nazaran daha kolay olabilecektir. Her ne kadar kamunun bilgilendirme konusundaki menfaati önemli ise de, eğer avukatın kamuyu bilgilendirmek amacıyla yaptığı açıklamalar ya da kullanmış olduğu üslup reklam özelliğini daha ön plana çıkarmakta ise reklam yasağından söz edebilmek bu halde mümkün olabilir.

TBB Disiplin Kurulunun 2005 tarihli bir kararında avukatın daha önce benzer olaylar için dava açtığını, bu davaları kısa sürede sonuçlandırarak hak sahiplerine paraları ödediğini belirterek, benzer durumda olan mağdurların kendisine ulaşabilmesi için bir adres ve telefon numarası vererek yerel gazetede haber yapılmasını sağlaması, iş elde etmek için yapılan bir reklam olarak kabul edilmektedir.

Avukatlarla ilgili olarak yazılı ve görsel basında haber türü yayınlar yapılmaktadır. Bu haber ve magazin türü yayın, avukatın beyanına dayalı olarak reklam amacı ile yapılmış ise, Avukatlık Kanununun 55. maddesi ile Meslek kurallarının 7. ve 8. maddelerinin ihlali olarak kabul edilmektedir²⁰.

Bir görüşe göre, avukat reklamı istememiş olmakla birlikte böylesi bir etki ortaya çıkmışsa, objektif bakımdan haklılık bulunmak şartıyla, basında yer almış haber dolayısıyla mesleğiyle bağlantılı olarak adının geçmesini önlemek yükümlülüğü bulunmadığı kabul edilebilir.

Yönetmeliğin 5. maddesine göre, bina cephelerine, büronun balkonu ve pencelerine birden fazla tabela asılamaz; tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

Yönetmelik tabelanın boyutlarını dahi tespit etmiştir. Buna göre, tabela (70 cm x 100 cm) boyutunu geçemez. Ancak birden fazla avukata ya da avukatlık ortaklığına ait tabelalar ile yüksek katlarda kullanılacak tabelalarda bu boyut (100 cm x 150 cm) ye kadar arttırılabilir.

TBB Disiplin Kurulu²¹ 1996 tarih ve 85 E, 111 K sayılı kararında büro levhalarının reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamayacağına, büronun bütün ön cephesini kaplayacak büyüklükteki bir levhanın aşırı olduğuna ve reklam niteliği taşıdığına karar vermiştir.

Yönetmelik m.6/1 hükmü bakımından 5. madde hükmünün geçerli olmaya devam edeceğini söylemek mümkündür. Nitekim m.6/1'e göre, başlıklı kağıtlar, kartvizitler ve diğer basılı evrak, reklam niteliği taşıyacak aşırılıkta olamayacaktır. Dolayısıyla, tabela bakımından 5. maddede düzenlenmiş olan esasların basılı kağıtlar bakımından da muhafaza edilmesi gerekir. Buna göre, basılı kağıtta özellikle başlıklı kağıtlar ile kartvizitlerde avukatlık unvanı ile avukatın ad ve soyadı, varsa akademik unvanı, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası telefon ve faks numarası, internet adresi ile e-posta adresi gibi bilgiler yer alabilir. Ayrıca 5. maddede zikredilmemekle birlikte bu sayılanların dışında avukatın baro sicil numarası, vergi dairesi

²⁰ “Kovuşturma konusu yapılan ... isimli derginin ... sayılı nüshasında yer alan yazılarda, şikayetli avukatın ünlü kişilerin avukatı olduğundan ve genç yaşında elde ettiği başarılarından söz edilmektedir. Bu yazılar şikayetlinin beyanları esas alınarak ve magazin haberi şeklinde yayımlanmış olup, reklam amacının ön plana çıkarıldığı...” (TBBD 2002/2, s. 68).

²¹ Selçuk ÖZTEK, a.g.m, s. 677.

ve vergi sicil numarası da eklenebilir. Birlikte çalışma halinde; “avukatlık bürosu” ibaresi, avukatlık ortaklığı halinde “avukatlık ortaklığı” ibaresi ve ortaklıkta yer alan avukatların ad ve soyadlarının basılı kağıtlarda yer alması zorunludur (Yönetmelik m.6/3). Ortaklığa mensup avukatların, başlıklı kağıtlarında, kartvizitlerinde ve diğer basılı kağıtlarında; büro ya da ortaklığın adı yanında, kendi ad ve soyadlarını da kullanmaları zorunludur (Yönetmelik m.6/4).

Yönetmeliğin 7. maddesine göre, avukat, telefon rehberinin “meslekler” kısmına alfabetik sırada dizilmiş olmak ve diğer avukatlardan, avukat bürolarından ve avukatlık ortaklıklarından ayırt edici her hangi bir ifade, sembol, işaret ve saire kullanmamak koşulu ile; adı, soyadı, büro adresi, telefon ve faks numaraları, internet adresi ve e-posta adresini yayınlatabilir. Ancak yazımın alfabetik sırada olması gerekir. Ayrıca diğer avukatlardan da belirgin biçimde ayrılmasını sağlayacak şekilde ifade, sembol veya işaret kullanılmamış olması da gerekir.

Yönetmeliğin 8. maddesi, avukatın medya ile olan ilişkilerini düzenlemektedir. Bu madde çerçevesinde avukat gazete ve sair surette yazılı basın yolu ile duyurularını istisnai olarak yapabilecektir. O halde, bu noktada kural, kamu üzerinde daha fazla tesirli olan bu imkanın kullanılmamasıdır. Bu istisnai halleri Yönetmelik, avukatın adres değişikliği, büro açılışı ve altı ayı aşan ara vermeden sonra yeniden mesleğe dönüşü; avukatın avukatlık ortaklığına giriş ve çıkışı, halleri ile sınırlı olarak sayılmaktadır. Söz konusu duyurunun da reklam niteliğini taşıması gerekmektedir. Mesela, büro açılışına ilişkin veya adres değişikliğine yönelik bir ilanın bir gazetede tam sayfa olarak yer bulmaması gerekir. Bu hallerde ilan kamu üzerinde olması gerekenden daha fazla tesirli olabilecek ve böylece maksadı aşar vaziyette dikkat çekici olacaktır²². TBB Disiplin Kurulu bir kararında, gazeteye ilan vererek mevcut adresinden yeni bir adrese taşındığını ve ayrıca Yargıtay Daire Başkanlığından kendi isteği ile ayrılarak avukatlığa başladığını belirten avukatın bu ilanının, sadece adres değişikliğinin duyurulmasına yönelik bir ilan niteliğinde görülemeyeceğine ve reklam yasağına aykırı olduğuna karar vermiştir²³. TBB Disiplin Kurulu 1973 tarihli başka bir kararında yapılacak duyurunun sadece nakil olayı ile sınırlı olması gerekirken naklin “...yöresinin tüm işçi ve işveren kardeşlere duyurulur” biçiminde yapılmış olmasını reklam yasağına aykırı bir duyuru biçimi olarak kabul etmiştir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, ticari ilişkilerin gelişmesi ve avukat sayısının artmış olması avukatların ayakta kalabilmesini gittikçe zorlaştırmaktadır²⁴. Dolayısıyla bazı barolar veya kanun koyucular avukatlara yönelik reklam yasağı konusunda biraz daha liberal sayılabilecek düzenlemeler sevk etmek durumunda kalmışlardır.

²² Selçuk ÖZTEK, a.g.m, s. 681.

²³ Selçuk ÖZTEK, a.g.m, s. 681, dn. 21’de anılan 27.9.1975 tarih ve 36 E, 22 K sayılı karar.

²⁴ ANNE CADİOT-FEİDT, Publicité personnelle des avocats, Gazette du Palais, Janvier 2000, no.7-8, s.2-13. Konuya ilişkin olarak a.g.m., bkz. s. 2.

Nitekim Fransız hukukunda, özellikle 27 Kasım 1991 tarihli kararnameyi bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Anılan kararnamenin 161. maddesine göre, avukat, kamu için gerekli bilgiyi sağlamaya yönelik olarak reklam yapabilir. Madde açıkça reklamı kamunu menfaatinin varlığı halinde mümkün görmektedir. Ancak kararname, avukatın bu çerçevede reklam yaparken kullanacağı araçların mesleğin onuru ile bağdaşır nitelikte olması gereğine vurgu yapmaktadır.

Kararnamenin 161. maddesinin 2. fıkrası son derece ilgi çekicidir. Kararname ile avukatın avukatlık mesleğinin onuru ile bağdaşmayacak şekilde ve kendisine iş verilmesini teşvik edere mahiyette reklam yapamayacağı ifade edilmektedir. Yasal düzenleme bu hali “demarchage” olarak ifade etmektedir. Yani avukat adeta kapı kapı dolaşarak müvekkil arama faaliyetine girişmemeli ya da bu sonucu ortaya çıkaracak nitelikte reklam yapamayacaktır. Konu ile ilgili olarak 31.12.1990 tarihli 90-1259 numaralı Kanunun 66-4.maddesinin de zikredilmesi gerekir. Buna göre, her kim, hukuk alanında sözleşmeler veya belgeler tanzim etmek veya hukuki konularda bilgi aktarımı sağlamak için “demarchage” şeklinde bir faaliyet içinde bulunuyor ise bu kimsenin aynı kanununun 72. maddesine göre müeyyidelendirilmesi söz konusu olacaktır. 27 Kasım 1991 tarihli kararnamenin 2. maddesi, hukuki alanda yardım önermek veya sözleşmeler yazmak veya bilgi vermek amacıyla yapılacak olan reklamın el bildirisi, mektup, afiş, sinema filmi, radyo veya televizyon programları ile olamayacağını hükme bağlamıştır. Anılan 2. maddeye uygun olarak yapılacak olan reklamda kanuna aykırı hiçbir ifadeye veya unsura yer verilmemesi gereği de 4. maddede zikredilmiştir. Ayrıca yapılacak olan reklam, reklamı yapanın özel veya mesleki yaşamına yönelik bilinmeyen ve bilinmemesi gereken hususları da içermemelidir. Örneğin, bir avukatın müvekkil bulabilmek için hukuki bakımdan işlerini takip etmiş olduğu ve toplumca saygın olarak kabul edilen iş sahiplerinin isimlerini reklamında kullanmış olması bu açıdan kararname tarafından yasaklanmaktadır. Nitekim hemen aşağıda ifade edeceğimiz meslek kurallarının 4. maddesi bu meseleyi de düzenler mahiyettedir.

Fransız hukukunda avukatlık meslek kuralları ile ilgili olarak 12 Temmuz 2005 tarihli kararname bazı kurallar sevk etmektedir. Bu kararnamenin 2. maddesi, ifa şekli nasıl olursa olsun avukatlık mesleğinin özgür ve bağımsız olduğunun altını çizmektedir. Ancak bununla birlikte, avukatlık mesleğini ifa ederken onurlu, bilinçli, bağımsız ve yeminine sadık kalarak hareket etmesi gereğine de vurgu yapılmıştır (m.3). Anılan bu maddenin hemen 2. fıkrasında rekabet kurallarına da uygun hareket etmesi gereği üzerinde durulmuştur. 4. maddeye göre, avukat kanun tarafından izin verilen veya öngörülen durumlardaki açıklamaları veya bildirimleri istisna olmak üzere, meslek sırrına riayetsizlik olarak değerlendirilebilecek hiçbir açıklama ya da bildirimde bulunamayacaktır.

Meslek kurallarının 15. maddesi doğrudan avukatın reklam yapması konusuna yönelik olarak tanzim edilmiştir. Anılan maddenin 1. fıkrasına göre, avukat, mesleğin

zorunlu ilkelerine saygı göstermek kaydı ile kamuya bilgi sağlamak maksadı ile reklam yapabilecektir. Görüldüğü gibi söz konusu düzenleme reklam imkanını mesleğin zorunlu ilkeleri ile sınırlamıştır. Potansiyel müvekkile yönelik kişiselleşmiş bir hizmet avukat için yasaklanmıştır.

KAYNAKÇA

ADAY, Nejat: Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1994.

ALANGOYA, Yavuz: Yargılama Sırasında Tarafta (Yanda) İradi Olarak Meydana Gelen Değişme Hakkında Düşünceler, Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, 1969/5.

CADIOT-FEİDT, Anne: Publicité personnelle des avocats, Gazette du Palais, Janvier 2000

DEREN-YILDIRIM, Nevhis: Kesin Hükmün Sübjektif Sınırları, İstanbul 1996.

ERİŞİR, Evrim: Medeni Usul Hukukunda Taraf Ehliyeti, İzmir 2007.

ERSOY, Yüksel: Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Avukatlık Mesleği, İstanbul 2000.

ERSOY, Yüksel: Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Demokratikleşme ve İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Sempozyumu, Antalya 1995.

ESENER, Turhan: Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, İstanbul, 1956.

HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / Arpacı, Abdülkadir: Eşya Hukuku, İstanbul, 1991.

KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.I, İstanbul 2001.

OĞUZMAN, M. Kemal / SELİÇİ, Özer / OKTAY ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, İstanbul, 2012.

ÖZSUNAY, Ergun: Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, İstanbul, 1968.

ÖZTEK, Selçuk: Türk Hukukunda Avukatların Tabi Olduğu Reklam Yasağı, Doç. Dr. Mehmet SOMER'e Armağan, İstanbul 2006.

SUNAR, Gülcan: Şekli Anlamda Taraf Kavramını Kabul Etmenin İcra ve İflas Hukukunda Doğurduğu Sonuçlar, Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, İstanbul 2003.

SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral: Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, 3. Bası, İzmir 2012.

ÜSTÜNDAĞ, Saim: Medeni Yargılama Hukuku, Cilt: I-II, 7. Bası, İstanbul 2000.